

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ІНСТИТУТ МИСТЕЦТВ
КАФЕДРА АКАДЕМІЧНОГО ТА ЕСТРАДНОГО ВОКАЛУ

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи
Олексій ЖИЛЬЦОВ
« 12 » _____ 2020 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Диригентський клас: Читання партитур

для вокальних ансамблів

для студентів

спеціальності: 025 «Музичне мистецтво»

освітнього рівня: першого (бакалаврського)

освітньої програми: 025.00.02 Сольний спів

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Ідентифікаційний код 02136554
Начальник відділу
моніторингу якості освіти
Проц. № 2304/20
Пелевська
(підпис) (прізвище, ініціали)
« » 2020

Київ – 2020

Розробники: Чернета Тетяна Олександрівна, кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри академічного та естрадного вокалу (у співавторстві з Кабловою Тетяною Борисівною, кандидатом мистецтвознавства, доцентом, завідувачем кафедри інструментально-виконавської майстерності Інституту мистецтв Київського університету імені Бориса Грінченка).

Викладачі: Чернета Т. О., кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри академічного та естрадного вокалу; Миронюк Т. В., ст. викладач кафедри академічного та естрадного вокалу; Шепеленко Г. Б., ст. викладач кафедри академічного та естрадного вокалу, Савченко Юлія Олександрівна, викладач кафедри академічного та естрадного вокалу.

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри академічного та естрадного вокалу

Протокол від 27.08 2020 року № 10

Завідувач кафедри Юлія МЕРЕЖКО (Юлія МЕРЕЖКО)
(підпис)

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої (професійної/наукової) програми (керівником проектної групи) 025.00.02 Сольний спів
(назва освітньої програми)

_____.2020 р.

Гарант освітньої (професійної/наукової) програми
(керівник проектної групи) Оксана ПЕТРИКОВА
(підпис)

Робочу програму перевірено

_____.2020 р.

Заступник директора Алла ТАРАННИК (Алла ТАРАННИК)

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__» 20__ р., протокол № __
(підпис) (ПІБ)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__» 20__ р., протокол № __
(підпис) (ПІБ)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__» 20__ р., протокол № __
(підпис) (ПІБ)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__» 20__ р., протокол № __
(підпис) (ПІБ)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання		
	денна	заочна	
Вид дисципліни	<i>Вибіркова</i>		
Мова викладання, навчання та оцінювання	<i>Українська</i>		
Загальний обсяг кредитів / годин	<i>5/150</i>		
Курс	<i>3</i>		
Семестр	<i>5</i>	<i>6</i>	
Кількість змістових модулів за розподілом:	<i>2</i>		
Обсяг кредитів / годин	<i>4/120</i>		
Обсяг годин, у тому числі:	<i>60</i>	<i>60</i>	
Аудиторні	<i>19</i>	<i>36</i>	
Лабораторні	<i>19</i>	<i>36</i>	
Модульний контроль	<i>2</i>	<i>4</i>	
Семестровий контроль	<i>-</i>	<i>-</i>	
Самостійна робота	<i>39</i>	<i>20</i>	
Форма семестрового контролю	<i>-</i>	<i>-</i>	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Дисципліна «Диригентський клас. Читання партитур для вокальних ансамблів» входить до курсу спеціальних вибіркових дисциплін.

Зміст курсу обумовлений такими особливостями організації навчального процесу та нормами опрацювання навчального матеріалу, як програмні вимоги у поєднанні з підбором навчального вокального репертуару з урахуванням вокально-виконавських та музичних здібностей і естетичних уподобань студентів. Їх досягнення на лабораторних заняттях з даної навчальної дисципліни контролюються протягом навчального року за змістовими модулями кожного семестру.

Мета курсу – формування у студентів вокально-інструментальної компетентності в процесі засвоєння знань і практичних умінь, необхідних для вокально-виконавської та вокально-педагогічної діяльності. Розширення музичного світогляду студентів шляхом практичного ознайомлення з провідними жанрами в ансамблевій вокальній музиці; розвиток образного мислення та художнього смаку; духовна підтримка та спрямування на професійно-творчий і особистісний розвиток, на готовність до самоорганізації та самовдосконалення.

Завдання курсу:

- опанування навичок вільного читання вокальних партитур як прояву вокально-інструментальної компетенції, що забезпечує успішність професійної діяльності соліста-вокаліста, артиста вокального колективу та керівника вокального ансамблю
- формування і розвиток музично – слухових уявлень учнів, що сприяють осмисленню реального звучання вокального твору в цілому і окремих його компонентів;
- розвиток уміння реалізувати в практичній роботі над партитурою знання та навички, отримані в процесі вивчення музично-теоретичних дисциплін;
- оволодіння цілісними уявленнями про самостійне опанування музичного матеріалу;
- виховання у студентів навичок самостійної роботи над вокальною партитурою за фортепіано.

Методи роботи курсу. На заняттях з навчальної дисципліни «Читання партитур для вокальних ансамблів» застосовуються загальні педагогічні та спеціальні методи навчання:

- **метод розв'язання** різних за ступенем складності навчальних завдань (дозволяє формувати у студентів систему практичних умінь і навичок, активізує навчальну діяльність студентів);
- **метод ілюстрування** (застосування викладачем елементів показу правильного звукоутворення та звуковедення);
- **метод звукового регулювання** (дозволяє студентам співвідносити звучання власного голосу з голосом викладача, а також знаходити оптимальний режим роботи голосового апарату в процесі співу з музичним супроводом);
- **метод педагогічного аналізу** (формує педагогічне мислення студентів у

конкретних педагогічних та виконавських ситуаціях засобом аналізу власних дій, розвиває аналітичний, вокальний слух студента);

- **метод ескізної роботи над твором** (дозволяє розширити навчальний вокальний репертуар студента з метою його застосування у подальшій викладацькій та музично-виконавській діяльності).

Форми роботи – аудиторна (лабораторні заняття), дистанційна (у разі відповідного розпорядження), самостійна робота студентів, консультації викладача.

Засоби навчання – партитури вокальних творів, фортепіано, аудіо-, відеоматеріали, підручники і навчальні посібники, методичні рекомендації і вказівки, а також звукозаписуючий пристрій (диктофон, смартфон) та інтернет (для дистанційної форми навчання)..

Формою контролю знань та вмінь студентів з курсу «Читання партитур для вокальних ансамблів» є модульні контрольні роботи (5, 6 семестр).

Протягом проходження даного курсу у студентів мають бути сформовані наступні **програмні компетентності**: загальні та фахові (спеціальні).

Загальні

Інформаційна:

- здатність до самостійного пошуку та оброблення інформації з різних джерел для розгляду конкретних питань.

Методологічна:

- здатність визначити малодосліджені аспекти у професійній галузі, які є актуальними для розвитку вокально-виконавського мистецтва;

Самоосвітня:

- розуміти сутність і соціальну значущість своєї майбутньої професії, виявляти до неї стійкий інтерес.
- здатність до самостійної пізнавальної діяльності, самоорганізації та саморозвитку.

Фахові (спеціальні)

– **виконавські** – здатність читати вокальні партії в складі вокальної партитури; володіння навичками співу під власний супровід;

– **художньо-творчі** – спроможність прочитати та проаналізувати вокальну партитуру; реалізувати власні інтерпретаторські уміння засобами виконання партитури на фортепіано;

– **аналітико-конструктивні** – здатність до аналізу партитури та вміння підбирати відповідний інструментальний супровід до партії, що виконується вокально; уміння транспонувати вокальні партитури та партії в різних формах прочитання;

– **соціально-особистісні** – розуміння ансамблевого, багатоголосного виконавства як становлення соціально-значущого феномену музичного мистецтва; здатність реалізувати власні музичні здібності та фахові уміння в активній соціально-просвітницькій діяльності; здатність до професійного самовдосконалення.

Програмні результати навчання

– цілісно і грамотно сприймати і виконувати музичні твори, самостійно освоювати сольний і ансамблевий репертуар (відповідно до програмних вимог).

– здатність до самореалізації та розкриття особистісного творчого потенціалу, професійного самовдосконалення і самоосвіти.

3. Результати навчання за дисципліною

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- види вокальних партитур;
- різновиди вокальних ансамблів та їх партитурний запис;
- принципи виконання вокальних партитур на фортепіано та з голосом;
- провідні жанри в ансамблевій вокальній музиці;
- особливості нотації вокальних партитур;
- професійну лексику і термінологію;
- види запису засобів музичної виразності у вокальній партитурі;

вміти:

- читати вокальні партитури для різних складів вокальних ансамблів;
- грати вокальну партитуру на фортепіано;
- співати вокальні партії із фортепіанним супроводом та без нього;
- розподіляти функції лівої і правої руки у підготовці вокального твору до виконання на фортепіано;
- скласти клавір багатоголосного вокального твору;
- застосовувати в практичній роботі над партитурою знання та навички, отримані в процесі вивчення музично-теоретичних дисциплін;
- самостійно опановувати вокальні партитури, долати виконавські труднощі;
- здійснити аудіо запис власного виконання вокальної партитури на фортепіано зі співом одного з голосів (для дистанційної форми навчання);
- створити та занотувати просту вокальну партитуру народної пісні за вибором;
- реалізувати на практиці отримані знання з навчальної дисципліни;
- користуватися фаховою літературою;
- здійснити загальний та музично-теоретичний аналіз виконуваних творів;
- підготувати анотацію до багатоголосного вокального твору.

Начальна програма дисципліни «Диригентський клас. Читання партитур для вокальних ансамблів» забезпечена електронним навчальним курсом (<https://elearning.kubg.edu.ua/course/view.php?id=18056>) та може за потреби викладатись дистанційно.

4. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план для денної форми навчання

Назви змістових модулів, тем	Розподіл годин між видами робіт					
	Усього	Аудиторні				Самостійна
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	
Змістовий модуль 1. Види запису і принципи виконання вокальних партитур.						
Тема 1. Основні види запису вокальних партитур.	28				9	19
Тема 2. Принципи виконання вокальних партитур на фортепіано.	30				10	20
Модульний контроль.	2					
Разом	60				19	39
Змістовий модуль 2. Аналіз і структурне читання вокальних партитур.						
Тема 3. Аналіз вокальних партитур.	26				16	10
Тема 4. Читання партитур для різних видів вокальних ансамблів.	30				20	10
Модульний контроль.	4					
Разом	60				36	20
Усього	120				55	59

5. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1 (III курс V семестр)

Види запису і принципи виконання вокальних партитур

Тема 1. Основні види запису вокальних партитур. Зміст і структура курсу, його взаємозв'язок з іншими фаховими дисциплінами. Форми і види аудиторної і самостійної роботи. Визначення рівня музичної підготовки студента: володіння інструментом (фортепіано), знання нотної грамоти. Загальні відомості про вокальну партитуру. Виникнення та будова вокальної партитури. Ключові позначення партій. Запис літературного тексту в партитурі. Різні види запису багатоголосних вокальних творів. Особливі позначення характеру звуковедення, дихання, колористичних прийомів. Правила запису партій вокального ансамблю у скрипковому та басовому ключах: сопрано, альт, тенор, бас.

Тема 2. Принципи виконання вокальних партитур на фортепіано. Основне завдання читання з аркуша – ознайомлення з невідомим твором. Необхідність бачити нотний текст дещо наперед фактичного звучання партитури. Аналізувати музичну тканину й розподіляти нотний текст між партіями правої і лівої рук. Вправи для вільної орієнтації рук і пальців на клавіатурі. Вільне володіння читанням нот з аркуша – необхідна умова художнього виконання незнайомого нотного тексту. Важливим для цього виду діяльності є впевнене знання мови нот, системи нотних знаків, позначень. Виконання вокальних партитур гомофонно-гармонічного складу з чітко вираженою акордовою фактурою, яка звучить на кожній долі такту або на сильних долях. Виразна, емоційна гра партитури на фортепіано. Зв'язане підкреслення звуків в усіх голосах разом. Визначення зручної та раціональної аплікатури для гри партитури на фортепіано. Виконання партій декількох голосів однією рукою. Педалізація.

Змістовий модуль 2 (III курс, VI семестр)

Аналіз і структурне читання вокальних партитур

Тема 3. Аналіз вокальних партитур. Три основні види аналізу вокальних партитур. Загальний аналіз вокальної партитури: повна назва твору, відомості про композитора (автобіографічні, культурно-історичні), відомості про автора тексту твору, характеристика літературного джерела, склад, жанр вокального твору. Основні складові музично-теоретичного аналізу багатоголосного вокального твору: форма, розмір, тональність, фактура викладу, ритмічні особливості, темп, агогіка, динаміка. Елементи виконавського аналізу вокальної партитури. Аналіз побудови вокальних партитур (одноголосних, багатоголосних), види партитурного запису.

Тема 4. Читання партитур для різних видів вокальних ансамблів. Особливості виконання вокальної партитури для однорідного та мішаного складу на фортепіано. Партитури для однорідного складу вокального ансамблю з солістами. Способи виконання партитури при об'єднанні вокальної та інструментальної партій: при повному або частковому дублюванні вокальної партії інструментальним супроводом; залежно від того, в якій партії – вокальній або інструментальній – звучить основний тематичний матеріал. Спрощення фактури при виконанні вокальної партитури з супроводом. Правила спрощення фактури вокальних творів: незмінними залишаються мелодійна, басова лінії та гармонійна основа партитури; не вилучається жоден з важливих голосів партитури; можливі зняття подвійних голосів, октавні перенесення голосів, застосування арпеджіо, частковий пропуск повторюваних звуків, вилучення витриманих звуків, перенесення голосів з правої руки в ліву і навпаки. Транспонування вокальних партитур.

6. Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид діяльності студента	Максимальна к-сть балів за одиницю	ЗМ 1		ЗМ 2	
		кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів
Відвідування лабораторних занять	1	19	19	36	36
Робота на лабораторному занятті	10	19	190	36	360
Самостійна робота	5	39	195	20	100
Виконання модульної контрольної роботи	25	1	25	2	50
Підсумковий контроль		МКР		МКР	
Разом		-	429	-	546
Максимальна кількість балів: 975					
Розрахунок коефіцієнта: 9,75					

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії їх оцінювання.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Кількість балів
Змістовий модуль 1 (III курс, V семестр)			
Види запису і принципи виконання вокальних партитур			
1.	Тема 1. Основні види запису вокальних партитур. Читання партитури вокального твору з програми по диригуванню.	19	95
2.	Тема 2. Принципи виконання вокальних партитур на фортепіано. Читання партитури твору з репертуару студентського вокального ансамблю.	20	100
Разом за змістовим модулем 1		39	195
Змістовий модуль 2 (III курс, VI семестр)			
Аналіз і структурне читання вокальних партитур			
3.	Тема 3. Аналіз вокальних партитур. Робота з фаховою літературою.	10	50
4.	Тема 4. Читання партитур для різних видів вокальних ансамблів. Здійснення усного аналізу та читання партитур програмних вокальних творів з диригування.	10	50
Разом за змістовим модулем 2		20	100
Разом		59	295

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання.

Змістовий модуль 1 (III курс, 5 семестр)				
№	Модульна контрольна робота 1	Критерії оцінювання	Бали	
1.	Виконання студентом партитури багатоголосного вокального твору для <i>однорідного</i> складу ВА. Спів різних партій з одночасним виконанням партитури на фортепіано.	повний обсяг виконання завдання	5	25
		якість виконання партитур	5	
		знання вокальних партій	5	
		рівень музично-теоретичної підготовки	5	
		змістовність і грамотність викладення	5	
Разом за змістовим модулем 1			25	
Змістовий модуль 2 (III курс, 6 семестр)				
№	Модульна контрольна робота 2	Критерії оцінювання	Бали	
1.	Виконання студентом партитури багатоголосного вокального твору для <i>мішаного</i> складу ВА. Спів різних партій з одночасним виконанням партитури на фортепіано. Здійснення усного загального, музично-теоретичного та виконавського аналізу виконуваних творів.	повний обсяг виконання завдання	5	25
		якість виконання партитур	5	
		знання вокальних партій	5	
		рівень музично-теоретичної підготовки	5	
		змістовність і грамотність викладення	5	
Разом за змістовим модулем 2			50	
№	Модульна контрольна робота 3	Критерії оцінювання	Бали	
1.	Виконання студентом 2 партитур багатоголосних вокальних творів: 1) для <i>однорідного</i> складу 2) для <i>мішаного</i> складу Спів різних партій з одночасним виконанням партитури на фортепіано. Здійснення усного загального аналізу партитури.	повний обсяг і своєчасність виконання завдання	5	25
		якість виконання партитур	5	
		знання вокальних партій	5	
		рівень музично-теоретичної підготовки	5	
		змістовність і грамотність викладення	5	
Разом за змістовим модулем 2			50	
Максимальна кількість балів			75	

Програмні вимоги.

На III курсі студент повинен вміти:

- виразно виконувати ансамблеву (хорову) партитуру на фортепіано, дотримуючись агогічних наголосів в словах і цезур, пов'язаних з фразуванням поетичного та музичного тексту, показати навички володіння штрихом «legato»;

- поєднувати спів однієї з партій з одночасним виконанням партитури на фортепіано як повністю, так і виключаючи партію, виконувану голосом;
- співати акорди по вертикалі;
- здійснити загальний, музично-теоретичний та виконавський аналіз партитур виконуваних творів на наданім планом (Додаток 1);
- загальна кількість – 10-12 партитур багатоголосних вокальних творів.

Орієнтовний перелік творів для модульного контролю.

5 семестр

МКР 1

1. Українська народна пісня для однорідного складу вокального ансамблю,
2. Вокальний твір для змішаного складу вокального колективу (ансамблю, хору).

6 семестр

МКР 2

1. Українська народна або авторська пісня для однорідного складу вокального ансамблю
або
2. Багатоголосний вокальний твір українського або зарубіжного композитора.

МКР 3

1. Багатоголосний вокальний твір в авторській обробці (аранжуванні, гармонізації),
2. Народна або авторська пісня для дитячого вокального колективу (для транспонування).

6.4. Семестровий контроль.

- не передбачено
- бали, отримані студентами у 5-6 семестрі сумуються із балами за 7 семестр для виведення загальної оцінки за залік (7 семестр). Максимальна сума балів за 5-7 семестр 1248 (з них 975 за 5-6 сем.), що прирівнюються до 100 за стобальною шкалою.

6.5. Шкала відповідності оцінок.

Оцінка	Кількість балів
Відмінно	100-90
Дуже добре	82-89
Добре	75-81
Задовільно	69-74
Достатньо	60-68
Незадовільно	0-59

**7. Навчально-методична карта дисципліни
«Диригентський клас. Читання партитур для вокальних ансамблів»**

Разом: 120 годин, лабораторні заняття – 55 годин, самостійна робота – 59 годин, модульний контроль – 6 годин.

Модулі	Змістовний модуль 1		Змістовний модуль 2	
Назва модуля	Особливості запису партитури та основи читання вокальної партитури		Принципи аналізу вокальних партитур	
Кількість балів за модуль	429		546	
Заняття	1	2	3	4
Лабораторні (год.)	9	10	16	20
	19 годин		36 годин	
Назва навчального модуля (лабораторне заняття) 605 б.	Тема 1. Основні види запису вокальних партитур. $(10+1)*9 = 99$ б.	Тема 2. Принципи виконання вокальних партитур на фортепіано. $(10+1)*10 = 110$ б.	Тема 3. Аналіз вокальних партитур. $(10+1)*16 = 176$ б.	Тема 4. Читання партитур для різних видів вокальних ансамблів. $(10+1)*20 = 220$ б.
Самостійна робота 295 б.	$5*19 = 95$ б.	$5*20 = 100$ б.	$5*16 = 80$ б.	$5*20 = 100$ б.
Види поточного контролю – 75б.	Модульна контрольна робота 25 балів		Модульна контрольна робота 50 балів	
Підсумковий контроль	МКР		МКР (анотація)	
Всього 975 балів, коефіцієнт – 9,75				

8. Орієнтовний вокально-виконавський та педагогічний репертуар для проведення лабораторних занять

1. Андреева Л., Попов В. Хрестоматія з читання хорових партитур. Вип.2-3. М., : Вип.2. М., 1972. 394 с., Вип.3, в двух частях: 1-я. М., 1979. 126 с.,2-я. М., 1979. 103 с.
2. Голос людини та вокальна робота з ним : монографія / [Г. Є. Стасько, О. Д. Шуляр, М. Ю. Сливоцький та ін.]. – ІваноФранківськ : Видавництво Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, 2010. – 336 с.
3. Жуковський Г. Хорові твори. К.: Музична Україна, 1985. 132 с.
4. Каблова Т. Б., Румянцева С. В. Читання партитур для вокальних ансамблів : навч.-метод.посіб.для студентів ВНЗ / уклад. Каблова Т. Б., Румянцева С. В. : Київ. Ун-т ім. Б. Грінченка. К. : Київ. Ун-т ім. Б. Грінченка, 2017.
5. Колеса М. Вибрані хорові твори. К.: Музична Україна, 1983. 320 с.
6. Мамченко А. Педагогічний репертуар для вокальних ансамблів (у супроводі ф-но, бандури) : навч.-метод.посіб.для студентів ВНЗ / уклад. А. І. Мамченко; М-во освіти і науки, Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, К. : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2015. 156 с.
7. Полтавцев И., Светозарова. М. Курс читання хорових партитур. Вип.1 М.,1964. 296 с.
8. Співає український народний хор ім. Г. Верьовки. Українські народні пісні. Вип. II / упор. А. Авдієвський, З. Гаркуша. К.: Музична Україна, 1974. 138 с.
9. Тевлин Б. Хрестоматія з читання хорових партитур.: Хорова музика епохи Відродження. М.: Музика, 198 с.
- 10.Хорові твори українських композиторів на слова Т. Г. Шевченка. К., 1961.
- 11.Хрестоматія з читання хорових партитур / Сост.: Д. Семеновський, М. Корольова, О. Романова : Вип. 1. М., 2005. 78 с.; Вип. 2. М., 2005. 78 с.; Вип. 3. М., 2008. 94 с.
- 12.Чесноков П. Избранные хоры акапелла. Произведения для женского хора в сопровождении фортепиано М., 1967.

13.Шелков Н. Хрестоматия по чтению хоровых партитур. Л., 1963.

9. Рекомендовані джерела і література:

Основна (базова)

1. Андреева Л., Попов В. Хрестоматия по чтению хоровых партитур.- М., 1976.
2. Афонченко М.М. Читання хорових партитур: Методичні вказівки.- Рівне, 1991.
3. Казанский С. Хрестоматия по чтению хоровых партитур. М., 1976.
4. Коломієць А., Пащенко В., Тіхова Є. Курс читання хорових партитур. К., 1977.
5. Кошиць О. Українські народні пісні для хору. К., 1976.
6. Леонтович М. Хорові твори. К., 1968.
7. Людкевич С. Українські народні пісні в обробці для хору. К., 1968.
8. Лятошинський Б. Хори без супроводу. К., 1971.

Допоміжна

9. Антонюк А. Постановка голосу: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. К.: Українська ідея, 2000.
10. Барсов Ю. Вокально-исполнительские и педагогические принципы М. Глинки. М., 1968.
11. Вопросы вокальной педагогики. Выпуск 7. Сборник статей. М.: Музыка, 1984.
12. Євтушенко Д. Роздуми про голос. К.: Музична Україна, 1979.
13. Канкарович А. Культура вокального слова. М.: Муз. изд., 1957.
14. Конвер Ю. Тренировочные упражнения в развитии певческого голоса. М., 1976.
15. Стеценко К. Кантати та хори. К., 1982.
16. Тевлин Б. Хрестоматия по чтению хоровых партитур. М., 1975.
17. Фейгін М. Індивідуальність учня та мистецтво педагога. М., 1968

Додаткові ресурси

1. Нотний матеріал (збірки вокальних ансамблевих творів, хрестоматії хорових партитур).
2. Навчально-методична література.
3. Інтернет-ресурс.

Додаток 1.

План аналізу (анотації) партитури вокального твору

1. Загальний аналіз музичного твору:

- повна назва твору
- відомості про композитора (автобіографічні, культурно-історичні)
- відомості про автора тексту твору. Характеристика літературного джерела
- загальна характеристика (опис) ідейного змісту та основних художніх образів вокального твору
- для якого складу ансамблю написано вокальний твір
- жанр, тональність вокального твору

2. Музично-теоретичний аналіз музичного твору

- форма вокального твору
- ладо-тональний план (модуляції, відхилення)
- темп, розмір
- метроритм, ритмічні особливості (затакт, пунктирний рит, синкопа тощо)
- засоби художньої виразності: агогіка, динаміка, кульмінація твору
- фактура викладу вокальної та інструментальної партій
- аналіз елементів композиції (куплет, приспів, рефрен, кода, перегра тощо)

3. Виконавський аналіз *вокальної партії*:

- типи голосів
- склад виконавців
- вокальні штрихи
- темпоритм
- динаміка
- теситура (діапазон)

інструментальної партії:

- роль вступу, перегри, інтерлюдії, закінчення
- змістова сутність
- форма розвитку супроводу (незмінна фактура протягом усього твору, зіставлення фактур, мотивно-тематичний розвиток фактури)

4. Труднощі, що виникли під час читання партитури, шляхи їх вирішення.